

طراحی پیامهای آموزشی و ارتباط

ارایه دهنده : رزیتا مشعشعی

استاد: سرکار خانم دکتر جعفر خانمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

In the name of Allah, the Most Gracious, the Most Merciful

ارتباط

- برقراری یک ارتباط یعنی ، به اشتراک گذاشتن یک نقطه نظر یا احساس با دیگران
- در جوامع انسانی رابطه ها از طریق ارتباط شکل می گیرند
- خاستگاه روان آدمی اجتماع است و فرایندی که به آن شکل می دهد ارتباط است. دانشها، نگرشها، اندیشه ها و ارزشهای فرد در تعامل با دیگران تحول می یابد (ویگوتسکی)

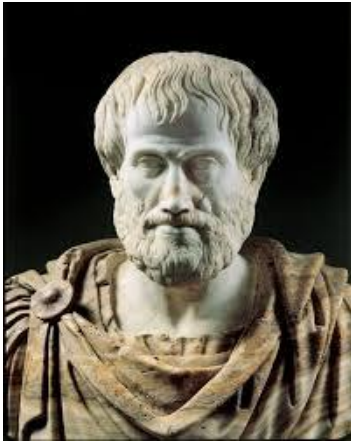
• دلایل برقراری ارتباط از دیدگاه مایرز و مایرز (۱۳۸۲):

- **خود** را بهتر **بشناسیم** و دریابیم که در برخورد با دیگران چگونه باشیم
- تا **دیگران** را بهتر **بشناسیم** و از **شک و تردید** در مورد اطرافیانمان **بکاهیم**
- تا **جهان** پیرامون خود را بهتر **بشناسیم** و دنیای حال و آینده را **کشف** کنیم
- تا **دنیا** را با دیگران تقسیم کنیم و آنها را **یاری** رسانیم
- تا **دیگران** را متقاعد کنیم و **تحت تاثیر** قرار دهیم
- تا **تفریح** کنیم و **لذت** ببریم

اولین تعریف ثبت شده ارتباط

• **ارسطو:** جستجو برای دست یافتن به کلیه وسایل و

امکانات موجود برای ترغیب و اقناع دیگران

اهم هدفهای آموزشی این فصل

- ۱- اهمیت فرایند ارتباط در موقعیتهای آموزشی -یاد گیری
- ۲- مقایسه نقاط ضعف و قوت چند تعریف از ارتباط-تعریف اصلاح شده ارتباط از محسنیان راد
- ۳- شرح عناصر نه گانه ارتباط و چگونگی رابطه نظام دار آنها
- ۴- معنی مفاهیم رمز- رمز گذاری- رمز خوانی- نشانه-نماد-نظام نمادها- مجرا-پیام- رسانه را با مثال ذکر نماید
- ۵- مدل ارتباطی احدیان
- و.....

- ارتباط برای شما به چه معناست؟
- در مورد فرایندهای ارتباطی مهمی که روز گذشته داشتید فکر کنید. چه احساسی نسبت به آنها دارید؟
- آیا در رسیدن به اهداف ارتباطی خود موفق بوده اید؟ در برقراری این ارتباطها با چه مشکلاتی روبه رو شده اید؟

تعریف محسنیان راد از ارتباطات

- ارتباط عبارت است از فرایند انتقال پیام از سوی فرستنده برای گیرنده، مشروط به آنکه در گیرنده پیام، مشابهت معنا با معنای مورد نظر فرستنده پیام ایجاد شود.

- ۱- ارتباط یک فرایند است عملی ممتد و پیوسته در حال تغییر

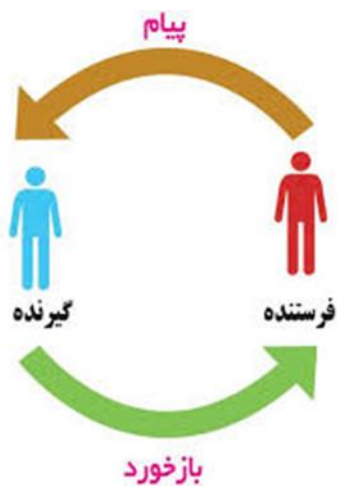
- ۲- در فرایند ارتباطی، این معناست که منتقل می شود یعنی همان چیزی که مورد نظر فرستنده است

- ۳- شرط برقراری ارتباط، حصول اشتراک فکر، تفاهم و یا مشابهت معنا بین فرستنده و گیرنده است

عناصر ارتباط

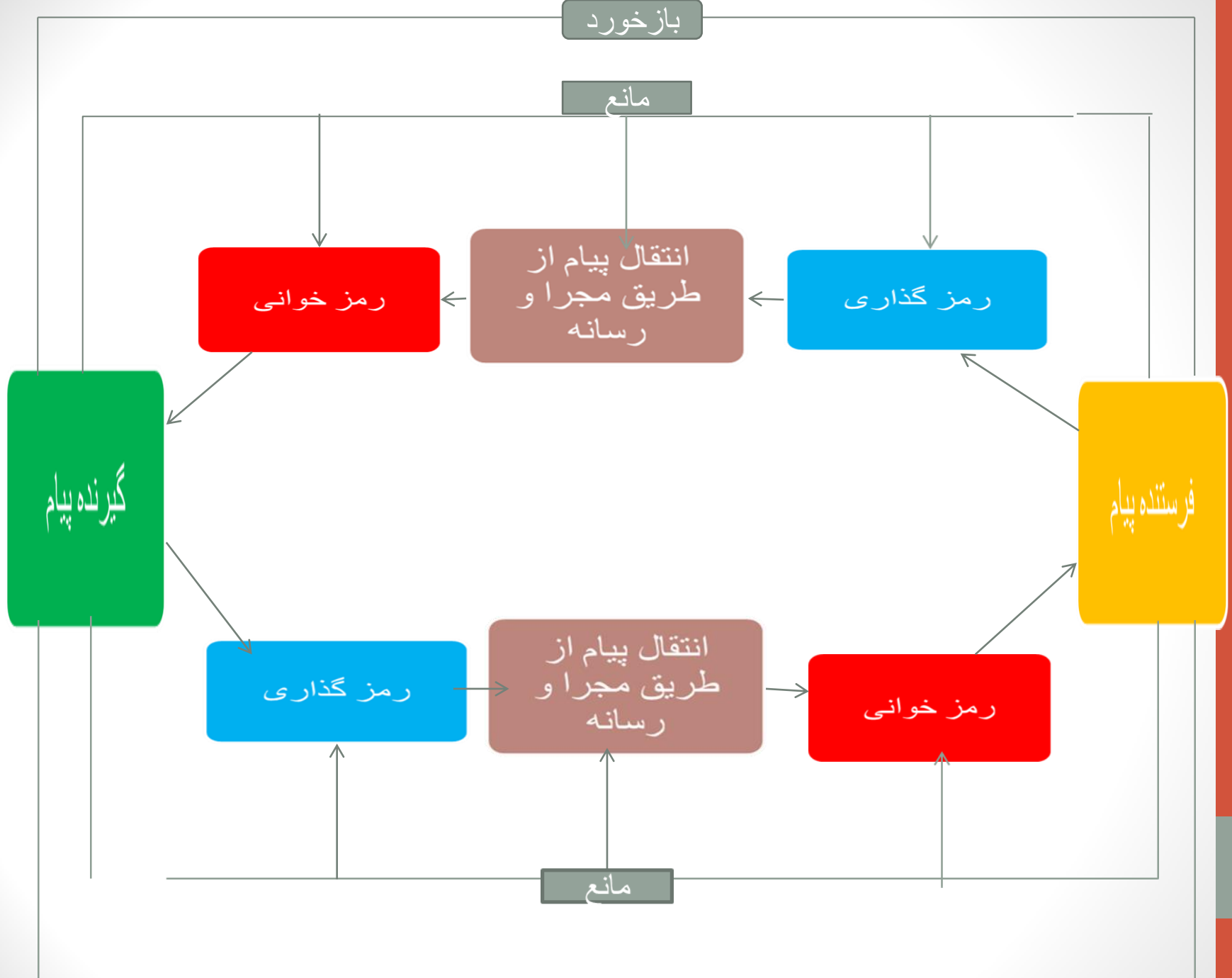
- ۱- فرستنده یا منبع
- ۲- گیرنده یا مخاطب
- ۳- پیام یا معنا
- ۴- هدف
- ۵- رسانه-مجرا
- ۶- شرایط
- ۷- مانع
- ۸- باز خورد
- ۹- تاثیر

پیام

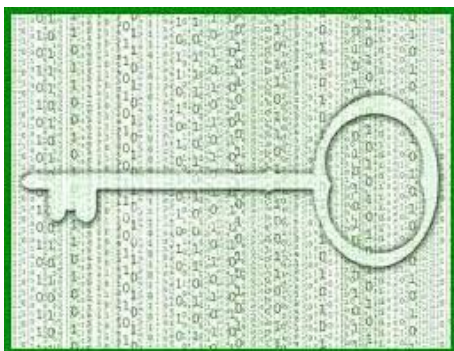
• پیام را می توان به کمک **نشانه ها** یا **نظامهای نمادی** مختلف (مانند: اصوات ،نتهای موسیقی،الفبا،کلمات و عناصر بصری) در **کانالها** یا **مجاری** گوناگون (مانند: بیان ،نوشته،تصویر،موسیقی حرکات بدن) قرار داد و از طریق **رسانه ها** (مانند عکس ،پوستر،فیلم و چند رسانه ایهای رایانه ای) مبادله کرد.

ارتباط و نظام رمز گذاری

- فرایند تبادل پیام بین افراد از طریق یک نظام مشترک رمزها
- رمز: هر نوع ترتیب و توالی سازمان یافته و یکپارچه از نشانه هاست، که به گونه ارادی و گاه غیر ارادی برای انتقال معنا به کار می رود
- رمزها از طریق نشانه ها عینیت می یابند

نشانه

- در فرایند ارتباطی جریانی از نشانه ها در تمام مجراها یا کانالهای مورد استفاده ما، در حرکتند
- نشانه عبارت است از یک شیء، حادثه، عمل، کلمه، تصویر، ژست، نگاره، بو، مزه، صدا و هر چیزی که بتواند اطلاعاتی را به عنوان پیام به ذهن متبادر کند

طبقه بندی نشانه (مورد توافق نسبی صاحب نظران)

- ۱- نشانه های تصویری
- ۲- نشانه های طبیعی
- ۳- نشانه های قرار دادی (نمادها)

۱- نشانه های تصویری

میان صورت یا شکل نشانه و مفهوم آن شباهت عینی و تقلیدی وجود دارد

www.TakTemp.com

مجموعه آیکون های اجتماعی

۲- نشانه های طبیعی

میان شکل نشانه و مفهوم آن رابطه همجواری و طبیعی وجود دارد.

۳- نشانه های قرار دادی:

هیچ شباهتی بین شکل و معنای آن وجود ندارد و در اثر کاربرد مکرر و براساس قرارداد اجتماعی شکل می گیرند

نماد ها و نظام نمادها

- نماد چیزی است که ما به عنوان **نشانه** برای هر چیز دیگری بر می‌گزینیم
- نماد از جمله نشانه‌ها و ذهنی‌ترین نوع آن به شمار می‌رود
- نماد یک **محرک قراردادی** است که به جای چیز دیگری می‌نشیند و دلالت بر معنای خاصی دارد
- نمادها بر خلاف نشانه‌ها، هیچ رابطه یا شباهت طبیعی با شیء و یا پدیده مورد نظر ندارند و معنی آن را باید طبق قرار داد و **قراردادهای اجتماعی** آموخت

انواع ارتباط از لحاظ تعداد افراد در گیر

- ۱- ارتباط درون فردی یا درون شخصی
- ۲- ارتباط میان فردی یا چهره به چهره
- ۳- ارتباط گروهی
- ۴- ارتباط جمعی

ارتباط درون فردی یا درون شخصی

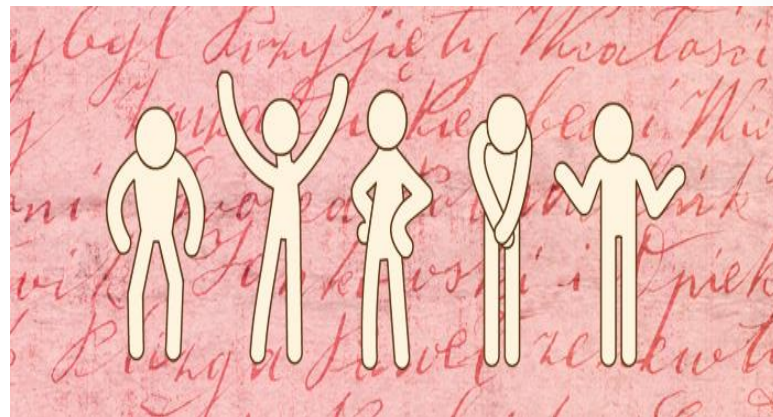
ارتباطی که فرد با خودش برقرار می کند
مثلا برای انجام کاری خودش را تشویق می کند یا از انجام دادن عملی ناپسند
باز می دارد
در ارتباط درون فردی ، ادراک و شناخت خود و دیگران اهمیت دارد.

۲- ارتباط میان فردی یا چهره به چهره

تبادل پیام بین دو نفر شکل می گیرد
ارتباطی دو سویه که در آن بلا فاصله امکان تعامل
، باز خورد، رفع ابهام و پاسخ دهی به سوالات مخاطب وجود
دارد

در ارتباط چهره به چهره می توان از کلمه ها زبان بدن استفاده
کرد.

۳- ارتباط گروهی

افراد تقریباً قابل شمارش در یک مکان و زمان گرد هم می آیند
وجوه اشتراکی افراد ویژگیهای شخصی، علاقه، هدفها و... می باشد

۴-ارتباط جمعی

- افراد ناآشنا و احتمالا نا متجانس زیادی ، که به راحتی قابل شمارش نیستند ، مشارکت دارند
- برنامه های رادیو ، تلویزیون و نشریات که اطلاعات انبوهی را بین مردم مبادله می کند از این دست می باشد
-

انواع ارتباط از لحاظ رمزها و مجراهای مورد استفاده

• الف- ارتباط کلامی

- - ارتباط بیانی
- - ارتباط نوشتاری

• ب- ارتباط غیر کلامی

- - تماس چشمی
- - حالت چهره و بدن
- - کیفیت بیان (فرا زبان)
- - فیزیک بدن و لباس

الف - ارتباط کلامی

- ارتباط از طریق نمادها و رمزهایی مرسوم به کلمه یا واژه از طریق نوشتار یا بیانی
- ارتباط کلامی محتوا محور است و به قصد ارائه داده ها یا اطلاعات استفاده می شود.
- - ارتباط بیانی: گفتگوی چهره به چهره یا گروهی یا سخنران یا از طریق رسانه ها به صورت شفاهی
- - ارتباط نوشتاری: مانند نامه نگاری ،مقاله،کتاب نویسی،نشریه ، بروشور و...
که می توانیم غیر از کلمات از تصاویر نیز بهره ببریم

ب- ارتباط غیر کلامی

- بهره گیری از تمام امکانات شخصی و محیطی که می تواند برای فرستنده و گیرنده پیام معنا دار باشد.
- استفاده از تصویر، حالات، و ژست های بدن، شکلهایی از ارتباط غیر کلامی است

- تماس چشمی: نگاه گرم و ، حمایت کننده و علاقمند میتواند به ارتباط صمیمی و موثر بیانجامد

- حالت چهره و بدن: حالت احساسی صورت ،وضعیت ایستادن،حالت دست و مشتهاو...بدون کلام می تواند بیانگر پیام باشد

- کیفیت بیان(فرا زبان): تن صدا ،طنین ،بلندی آوا ،وضوح بیان ،ضرباهنگ و سرعت بیان وحتی سکوت بیانگر حالات هیجانی متفاوتی است

- فیزیک بدن و لباس: انسانها موجوداتی دیداری هستند پس داده های دیداری سریع ترین اطلاعاتی است که در ذهن متبلور می شود

طراحی پیام آموزشی و ارتباط موثر

- اثر بخشی یک فرایند ارتباط می تواند تحت تاثیر سه عامل باشد:

- ۱- چگونگی **رمز گذاری و ارسال** پیام آموزشی

- ۲- چگونگی دریافت و رمز گشایی پیام آموزشی

- الف) ابعاد مردم شناسانه   ب) آمادگی

- ج) پیش آموخته ها   د) توقعات

- ۳- چگونگی **مقابله با مداخله** گره های مزاحم

۱- چگونگی رمز گذاری و ارسال پیام آموزشی

- پیام معلم باید به روشنی و دقیق **طراحی** شود و سپس از **مجاری کلامی** و

غیر کلامی صحیح و بهره گیری از **رسانه** های آموزشی – یادگیری

مناسب با شاگردان مبادله شود و شاگردان این پیام را از **طریق چند مسیر**

ارتباطی موازی **همخوان** دریافت نمایند

۲- چگونگی دریافت و رمز گشایی پیام آموزشی

- عوامل متعدد می توانند بر چگونگی برداشت دانش آموز از پیام دریافتی موثر باشند:

الف) ابعاد مردم شناسانه : سن ، جنسیت، فرهنگ، سطح اجتماعی - اقتصادی

ب) آمادگی : ایجاد انگیزه

ج) پیش آموخته ها : توجه به میزان اطلاعات قبلی دانش آموزان

د) توقعات: توجه به انتظارات و توقعات دانش آموزان

۳- چگونگی مقابله با مداخله گرهای مزاحم

- برخی از مانع‌های که اثر بخشی پیام را کاهش می دهند:
- ظاهر نامناسب
- شرایط نامناسب
- عدم اعتماد
- ارتباط کلامی صرف
- نداشتن مهارت گوش دادن
- نداشتن مهارت سخن گویی، نوشتن و خواندن

ارتباط و انواع سواد

- در فرایندهای ارتباطی، بسته به نوع ارتباط مورد استفاده، آشنایی با سواد خاص آن نوع ارتباط (مانند سواد خواندن و نوشتن، سواد تصویری و سواد رایانه ای)، از جانب فرستنده و گیرنده پیام ضروری است.

تعریف یونسکو از سواد:

- توانایی تشخیص ، درک ، تعبیر و تفسیر ، تولید ، محاسبه و برقراری ارتباط از طریق مواد نوشته یا چاپ شده
- سواد شامل **تداومی از یادگیری** است که فرد را قادر به دستیابی به **اهداف توسعه دانش** ، **توانمندیها و مشارکت تمام عیار** در جامعه می کند

با آرزوی بهترینها